

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Inrichting Bedrijventerreinen Ede-Veenendaal

21 maart 2003

1230-85

ISBN 90-421-1121-6
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	1
2. OORDEEL OVER HET MER	2
2.1 Algemeen	2
2.2 Toelichting op het oordeel.....	2
2.2.1 Probleem- en doelstelling.....	2
2.2.2 Hydrologie.....	3
2.2.3 Ecologie	4
2.2.4 Verkeer en geluid	5
2.2.5 Landschappelijke inpassing.....	5
2.2.6 Kaartmateriaal.....	6
2.2.7 Meest milieuvriendelijke alternatief (mma) en voorkeursalternatief	6

1. INLEIDING

De gemeente Ede heeft het voornemen om in het gebied tussen Ede en De Klomp drie bedrijventerreinen te ontwikkelen met een totaal bruto oppervlak van circa 140 ha: De Klomp-Oost (54 ha), Ede West II (40 ha) en Ede West III (45 ha). Deze ontwikkeling zal plaatsvinden in samenhang met natuurontwikkeling, recreatie en landbouw in het tussenliggende middengebied. Ten behoeve van een besluit over het bestemmingsplan is er een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

Bij brief van 16 december 2003¹ heeft de gemeente Ede de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde MER. Het MER is op 25 november ter inzage gelegd².

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel informatie bevat over een essentiële tekortkoming in het MER. Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER⁵, zoals vastgesteld op 4 juli 2002;
- op eventuele onjuistheden⁶;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁷.

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit over het bestemmingsplan.

Bij de toetsing heeft de Commissie een aantal essentiële tekortkomingen in het MER geconstateerd. Hierover heeft op 18 februari 2003 een deskundigenoverleg plaatsgehad tussen het bevoegd gezag, de initiatiefnemer en de Commissie. Tijdens dit overleg hebben bevoegd gezag en initiatiefnemer aangegeven dat er een aanvulling op het MER zal worden gemaakt die naar verwachting in juni 2003 met het ontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd zal worden en ter toetsing aan de Commissie aangeboden wordt.

---

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁴ Zie bijlage 4 voor een lijst hiervan.

⁵ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁶ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁷ Wm, artikel 7.10

2. OORDEEL OVER HET MER

2.1 Algemeen

De Commissie signaleert bij toetsing aan de vastgestelde richtlijnen en de wettelijke inhoudseisen een aantal tekortkomingen, die zij essentieel acht voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming. Daarom adviseert de Commissie om een **aanvulling op het MER** op te stellen voordat het besluit wordt genomen. Voor de te volgen procedure bij aanvullingen wijst de Commissie op het *Richtsnoer aanvullingen (1994)*. De tekortkomingen betreffen:

- de uitwerking van de probleem- en doelstellingen;
  - de beschrijving van de milieugevolgen, met name voor hydrologie, ecologie, verkeer en landschap;
  - de beschrijving van het mma en de vergelijking van mma en voorkeursalternatief.
- Naast het advies om op bovengenoemde punten een aanvulling op het MER te maken, adviseert de Commissie om een nieuwe samenvatting van het MER op te stellen waarin alle aanvullende informatie verwerkt is.

2.2 Toelichting op het oordeel

2.2.1 Probleem- en doelstelling

In het MER worden getallen gepresenteerd voor de verwachte vraag naar bedrijventerreinen tot 2015. De behoefte aan woningen, buitenplaatsen en windmolens wordt echter niet onderbouwd en niet gekwantificeerd, terwijl ze wel in het voorontwerpbestemmingsplan zijn opgenomen. Ook wordt in het MER geen onderbouwing gegeven voor de locatie van de geprojecteerde windmolens, woningen en de wegen.

In de startnotitie was sprake van hoge ambities ten aanzien van duurzaamheid. In het MER zijn op basis hiervan doelstellingen geformuleerd. In het MER wordt niet voor alle relevante aspecten aannemelijk en inzichtelijk gemaakt of en hoe deze doelen concreet gerealiseerd zullen worden. Het is niet altijd duidelijk hoe omgegaan zal worden met tegenstrijdige doelen. De uitgewerkte alternatieven zijn niet aan alle gestelde doelen voor duurzaamheid, water en ecologie te toetsen. Soms lijkt er sprake te zijn van activiteiten die onverenigbaar lijken met de gestelde doelen⁸.

---

⁸ Ter illustratie enkele voorbeelden dat tijdens het deskundigenoverleg besproken zijn:

- In het MER wordt niet aannemelijk gemaakt hoe in het voorontwerpbestemmingsplan en MER genoemde recreatieve en intensief agrarische activiteiten te combineren zijn met de geschetste visie van een extensief agrarisch middengebied met een ecologische verbindingzone en biotopen voor flora en fauna. Het middengebied ligt binnen een waarschijnlijk aan te wijzen verwevingsgebied (verweving van intensieve en extensieve veehouderijen) van het reconstructiegebied Gelderse Vallei, terwijl in een eerder stadium voor het middengebied extensivering als doel werd geformuleerd. Het MER geeft niet aan wat dit betekent voor de functies landbouw, natuur en recreatie.
- Het bestemmingsplan geeft aan dat er in de oksel van de nieuwe ringweg Veenendaal-Oost/A12 ruimte is voor een carpoolparkeerplaats terwijl de ontwikkelingskaart spreekt van een concentratie van oppervlaktewater. De informatie in het MER sluit hier niet op aan.
- In het voorontwerpbestemmingsplan wordt een groenzone langs bedrijventerrein Ede-West III geprojecteerd, zonder dat hier in de alternatievenbeschrijving van het MER een onderbouwing of effectbeschrijving voor

In het deskundigenoverleg heeft de initiatiefnemer aangegeven dat er een procesplan duurzaamheid gemaakt is en een duurzaamheidsplan opgesteld zal worden waarin de duurzaamheidsdoelen en de wijze waarom deze gerealiseerd zullen worden, inzichtelijk gemaakt worden.

■ De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER een onderbouwing te geven van de behoefte aan en de locatie van woningen, buitenplaatsen⁹ en windmolens. Voor de locatieonderbouwing dient in ieder geval ingegaan te worden op milieuargumenten. Voor de in het bestemmingsplan opgenomen buitenplaatsen, woningen en windmolens moet in de aanvulling beschreven worden of en hoe deze bestemmingen haalbaar zijn, gezien de aanwezige geluidbelasting en stankcirkels. Eventuele afwijkingen in het bestemmingsplan ten opzichte van het MER (bijvoorbeeld omvang plangebied, activiteiten) moeten gemotiveerd worden. Daarnaast moet duidelijk gemaakt worden hoe de recreatieve activiteiten, de agrarische activiteiten, de wijzigingen aan wegen, de woningbouw en de ecologische en landschappelijke doelstellingen voor het middengebied met elkaar te verenigen zijn. Ook dient in de aanvulling nadere informatie opgenomen te worden over de duurzaamheidsdoelen en de wijze waarop deze gehaald zullen worden.

2.2.2 Hydrologie

In het MER wordt voor een aantal belangrijke wateraspecten niet aangegeven wat de concrete doelstellingen zijn of hoe de doelen gehaald zullen worden. Zo wordt niet duidelijk hoeveel water men wil bergen en welk ruimtebeslag hier bij hoort¹⁰. Er ontbreekt een motivatie van de locatie van waterbergingsgebieden op (relatief) hoge terreindelen. Het is onduidelijk of het waterpeil van de aanvoer, in natte en in droge perioden, voldoende hoger is dan het peil in de berging. De mate waarin een bodempassage van afstromend regenwater wordt verwezenlijkt, wordt in het MER niet concreet gemaakt.

■ In een aanvulling op het MER dienen de doelstellingen ten aanzien van het hydrologische systeem concreet gemaakt te worden. Ook moet inzichtelijk worden gemaakt hoe deze doelen gerealiseerd zullen worden. Tijdens het deskundigenoverleg werd medegedeeld dat er al veel contact tussen de gemeente en het Waterschap is geweest (in het kader van de Watertoets). De Commissie beveelt aan om in nader overleg met het Waterschap te komen tot een concretisering van de doelstellingen en ambities.

In het MER wordt aangegeven dat er nog informatie ontbreekt over grondwater, en met name kwel, die wel relevant is voor de besluitvorming. Uit het MER blijkt dat de hydrologische systeemanalyse niet als leidraad heeft gediend bij de inrichting van het gebied ('water als ordenend principe'). Bijvoorbeeld, de locatie van de natte ecologische verbindingzone (zie ook §2.2.3) is bepaald zonder dat de exacte locatie van de (potentiële) kwelgebieden bekend is.

Voor een groot gedeelte van het gebied waar de ecologische verbindingzone geprojecteerd is, is er zoals af te leiden uit de hoogtekkaart, de bodemkaart en

---

gepresenteerd wordt. Het MER beschrijft niet hoe dit te verenigen is met de doelen van intensief ruimtegebruik.

- In het MER wordt niet duidelijk gemaakt hoe ecologische doelen in de ecologische verbindingzone te combineren zijn met de inrichting en ontsluiting van het direct ernaast gelegen in te richten Bedrijventerrein De Klomp-Oost.

⁹ Hier wordt ook om gevraagd in inspraakreactie 1 (zie bijlage 4).

¹⁰ Vindt er wel of geen waterberging plaats op bedrijventerrein Ede-West II en III? Zal er in het gebied berging van water uit Ede plaatsvinden?

de grondwatertrappenkaart in het MER, waarschijnlijk geen sprake van kwel(potentie). Bovendien valt de plek waar de kans op kwel het grootst is samen met de aansluiting van de A30 op de A12. Dit betekent dat de kwel niet optimaal benut kan worden en dat de aanleg van ecoducten op die plek vanuit civieltechnisch oogpunt gecompliceerd zal zijn. Het MER motiveert niet waarom de zone in noordelijke richting door een hoger gelegen zandgrondgebied loopt, terwijl het, gelet op de hoogte van het maaiveld, logischer lijkt een meer oostelijke ligging te kiezen. Het MER geeft niet aan wat de effecten van deze keuze zijn op de kans van slagen van de geplande natte ecologische zone en of alternatieve locaties de effectiviteit van de zone zullen vergroten. In het deskundigenoverleg heeft de initiatiefnemer gemeld dat er een hydrologisch onderzoek uitgevoerd wordt waarmee de ontbrekende informatie beschikbaar zal komen.

- In een aanvulling op het MER dient een (eco)hydrologische systeemanalyse gepresenteerd te worden die als uitgangspunt kan dienen bij de inrichting van het gebied en die een onderbouwing kan bieden voor de keuze van de locatie van functies en bestemmingen.

2.2.3

Ecologie

In het MER wordt aangegeven welke effecten er nog beschreven moeten worden voor de ontheffing van de Flora- en Faunawet. Het gaat om het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied en het studiegebied en de ecologische effecten van de grote agrarische bedrijven, de wegen (de verlenging van de Schutterweg) en de geprojecteerde woningen en windmolens. Deze effecten, die deels samenhangen met de hydrologische effecten (zie §2.2.2), zijn niet in het MER opgenomen en worden in het MER als leemte in kennis aangemerkt. De Commissie is van mening dat deze effectbeschrijving voor alle alternatieven en varianten noodzakelijk is voor een goede afweging van de alternatieven en een goed onderbouwde keuze voor het voorkeursalternatief bij het besluit.

Tijdens het deskundigenoverleg gaf de initiatiefnemer aan in het voorjaar 2003 een inventarisatie van voorkomende beschermde dieren- en plantensoorten te zullen uitvoeren. Naar verwachting zullen de resultaten van het onderzoek in juni 2003 beschikbaar zijn.

- In een aanvulling op het MER zullen de bestaande ecologische situatie en de ecologische gevolgen¹¹ van de verschillende alternatieven alsnog in beeld worden gebracht.

In het MER wordt gesproken over een natte ecologische verbindingszone in het middengebied die wordt ingericht conform de doelsoortenmodellen Kam-salamander en Kleine vuurvlieder. Er wordt echter niet aangegeven wat de betekenis en effectiviteit van deze zone zal zijn in een breder perspectief. Een kaart van het studiegebied ontbreekt. Het wordt niet duidelijk voor welke soorten deze ecologische zone leefgebied is of zal zijn en op welke wijze de levensvatbaarheid van de populaties van deze soorten gehandhaafd of verbeterd wordt met de aanleg van deze zone.

Naast de ecologische zone is er sprake van vele andere activiteiten in het middengebied. Een aantal van deze activiteiten (intensieve landbouw, drukke ontsluitingsweg langs de zone, aanbrengen lager grondwaterpeil) zullen naar

---

¹¹ In inspraakreactie 1 (zie bijlage 4) wordt ook gevraagd de beschrijving van de ecologische situatie te baseren op meer recente gegevens.

de mening van de Commissie een negatief effect kunnen hebben op het functioneren van de ecologische zone en verhinderen mogelijk de ontwikkeling van biotopen voor de op de bedrijventerreinen bedreigde soorten. Deze effecten komen in het MER niet aan de orde. De algemene indruk is dat het gebied weinig actuele natuurwaarden bevat. Indien blijkt dat er geen sprake zal zijn van een effectieve ecologische verbindingszone, biedt deze zone wellicht onvoldoende compensatiemogelijkheden voor het verlies van ecologische waarden elders. Naast de inrichting van een ecologische verbindingszone, worden er in het MER geen alternatieve compensatiemogelijkheden beschreven.

- In een aanvulling op het MER zal aangegeven moeten worden wat de effectiviteit van de aanleg van een natte ecologische verbindingszone zal zijn¹², of de gestelde ecologische doelen gehaald zullen worden en hoe met bovengenoemde knelpunten omgegaan zal worden. Indien er geen sprake blijkt te zijn van een effectieve ecologische verbindingszone, moet in de aanvulling beschreven worden welke ecologische doelen dan wel gerealiseerd worden in deze zone. Als de zone niet kan dienen als compensatie van ecologische waarden elders, dienen alternatieve compensatiemogelijkheden te worden beschreven. De doelstellingen die gelden voor het middengebied, als onderdeel van de open buffer in de Gelderse Vallei, kunnen in de aanvulling vertaald worden in natuurontwikkelingsvarianten die mogelijk effectiever zijn dan de voorgenomen ecologische zone.

2.2.4 Verkeer en geluid

In het MER is niet ingegaan op de mogelijkheden van een aansluiting op het spoor ten behoeve van het goederenverkeer, terwijl dit gezien de duurzaamheidsdoelstellingen een belangrijke onderdeel van het mma zou kunnen zijn¹³.

- In de aanvulling dienen de mogelijkheden voor een aansluiting op het spoor nader onderzocht te worden of dient tenminste onderbouwd te worden waarom deze optie niet meegenomen wordt.

De in het geluidsrapport en het MER gepresenteerde geluidsgegevens verschillen aanzienlijk van de gegevens in het voorontwerpbestemmingsplan.

- In de aanvulling dienen deze discrepanties toegelicht te worden.

2.2.5 Landschappelijke inpassing

In het MER wordt niet beschreven hoe de voorgenomen inrichting van de overgang van bedrijventerrein naar het middengebied tot stand gekomen is en met name welke milieuargumenten hier een rol bij hebben gespeeld. Ook wordt niet duidelijk hoe de visuele kwaliteit van de bedrijventerreinranden gewaarborgd en hoe voorzien wordt in een overgang met groen-blauwe dooradering terwijl middengebied en bedrijventerrein gescheiden worden door een ontsluitingsweg. De effecten op het landschap zijn niet gevisualiseerd en er wordt niet aangegeven hoe de informatie uit bijvoorbeeld het rapport "Groenzone ISEV-Plus" heeft doorgewerkt in het MER en het voorontwerpbestemmingsplan. Tijdens het deskundigenoverleg heeft de initiatiefnemer aangegeven dat er gewerkt wordt aan een beeldkwaliteitsplan, waarin bovengenoemde informatie beschikbaar zal komen.

---

¹² Hier wordt ook in inspraakreactie 1 om gevraagd (zie bijlage 4).

¹³ Zie ook inspraakreactie 4 waarin gevraagd wordt om deze mogelijkheden in het MER te bestuderen (bijlage 4).

- De Commissie adviseert om bij de aanvulling op het MER informatie over de visuele kwaliteit¹⁴ van de bedrijventerreinranden te verstrekken, bijvoorbeeld in de vorm van een beeldkwaliteitsplan, en aan te geven hoe deze kwaliteit gewaarborgd zal worden. Concreet moet worden aangegeven hoe invulling wordt gegeven aan de groen-blauwe dooradering op de overgang van bedrijventerrein naar middengebied. Ook beveelt de Commissie aan om aan de hand van reeds verrichte studies beter zichtbaar te maken welke kenmerkende structuren in het middengebied gehandhaafd of versterkt zullen worden.

2.2.6 Kaartmateriaal

In het MER, voorontwerpbestemmingsplan en achtergronddocumenten zijn verschillende kaarten opgenomen van het plangebied, waarbij de begrenzing van het plangebied uiteenloopt. Er ontbreekt een kaart van het studiegebied rondom het plangebied, waardoor de effectbeschrijvingen niet in een regionaal perspectief geplaatst kunnen worden.

- In de aanvulling op het MER moet eenduidig kaartmateriaal worden opgenomen voorzien van een duidelijke legenda en een goede aanduiding van toponiemen. Met name voor de effectbeoordeling van de hydrologische en ecologische aspecten is het van belang de situatie in een breder studiegebied op kaart weer te geven. Voor het plangebied zelf dient kaartmateriaal beschikbaar te komen voor de landschappelijke en cultuurhistorische effecten.

2.2.7 Meest milieuvriendelijke alternatief (mma) en voorkeursalternatief

In het MER wordt een aantal duurzame maatregelen genoemd, zoals parkeren op dak of ondergronds en verkeersveiligheidsmaatregelen. Er worden op dit punt echter geen duidelijke beleidsintenties geformuleerd. Op een aantal punten is niet duidelijk of men milieuvriendelijke maatregelen daadwerkelijk zal toepassen, zoals maatregelen voor een goede inpassing van wegen om hinder te voorkomen. Verder wordt in het MER of het voorontwerpbestemmingsplan niet gemotiveerd waarom bepaalde maatregelen met een sterk milieueffect (bijvoorbeeld grondwaterneutraal bouwen, verlenging van de Schutterweg, vertraagde afbouw van intensieve agrarische activiteiten) wél in het voorkeursalternatief worden opgenomen. Het voorkeursalternatief lijkt een vrij zware terugvaloptie ten opzichte van het mma, maar dit is gezien de zeer kwalitatieve presentatie van de effecten moeilijk in te schatten.

- In een aanvulling op het MER zullen het al dan niet opnemen van bovenstaande maatregelen in de alternatieven goed gemotiveerd moeten worden. Met name de gevolgen van het niet opnemen van milieuvriendelijke maatregelen of het wél opnemen van elementen met negatieve milieueffecten in het voorkeursalternatief moeten goed gekwantificeerd worden en in de alternatievenvergelijking tussen voorkeursalternatief en mma tot uiting komen.

---

¹⁴ Ook in inspraakreactie 1 wordt informatie gevraagd over de visuele kwaliteit van de plannen (zie bijlage 4).